

Pozn. Následující text je převzat z *Českého misálu* (ed. 1983), str. 9-12.

APOŠTOLSKÁ KONSTITUCE

VYHLAŠUJÍCÍ ŘÍMSKÝ MISÁL

OBNOVENÝ PODLE ROZHODNUTÍ DRUHÉHO VATIKÁNSKÉHO SNĚMU

BISKUP PAVEL

SLUŽEBNÍK SLUŽEBNÍKŮ BOŽÍCH NA TRVALOU PAMÁTKU

ŘÍMSKÝ MISÁL, vyhlášený podle rozhodnutí tridentského sněmu naším předchůdcem sv. Piem V. v roce 1570,¹ patří mezi četné a neobyčejně užitečné plody, které z tohoto posvátného sněmu vzešly pro celou Kristovu církev. Po čtyři století se jím knězi latinského obřadu řídili při slavení eucharistické oběti a hlasatelé evangelia ho zanesli téměř do všech zemí. Nesčetní světcí bohatě živilí svou upřímnou oddanost a lásku k Bohu jeho biblickými čteními a modlitbami, které z velké části uspořádal sv. Řehoř Veliký.

Mezi křesťanským lidem se však začal šířit a mohutnět hlubší zájem o posvátnou liturgii - podle slov našeho předchůdce blahé paměti Pia XII. je to projev zvláštní blahovůle Boží prozřetelnosti vůči lidem naší doby a spásonosné vanutí Ducha svatého v církvi² - a zároveň se zcela jasně ukázalo, že je třeba texty Římského misálu poněkud přepracovat a obohatit přidáním nových. Tuto obnovu započal již zmíněný náš předchůdce úpravou Velikonoční vigilie a Obřadů Svatého týdne.³ Učinil tak první krok k přizpůsobení Římského misálu duchu a potřebám naší doby.

¹ Apoštolská konstituce *Quo primum*, ze dne 14.VII.1570.

² Srv. Pius XII., Promluva k účastníkům prvního mezinárodního liturgicko-pastoračního kongresu v Assisi, 22. IX.1956: AAS 48 (1956), str. 712.

³ Srv. S. Congr. Rituum, Decretum generale *Dominicae resurrectionis*, 9.II.1951: AAS 43 (1951), str. 128 a násl.; Decretum generale *Maxima redemptionis nostrae mysteria*, 16.XI.1955: AAS 47 (1955), str. 838 a násl.

Základy k všeobecné obnově Římského misálu položil nedávný II. vatikánský sněm vydáním konstituce *Sacrosanctum Concilium*. Stanovil totiž: „Texty a obřady je třeba upravit tak, aby jasněji vyjadřovaly to svaté, čeho jsou znamením;⁴ mešní řád ať je upraven tak, aby jasněji vynikl smysl jednotlivých částí i jejich vzájemný vztah a aby se věřícím usnadnila zbožná a aktivní účast;⁵ aby se věřícím poskytl bohatěji prostřený stůl Božího slova, má se sířeji otevřít přístup k pokladům bible;⁶ ať je vytvořen nový koncelebrační obřad a vložen do Římského pontifikálu a misálu.⁷“

Tato obnova Římského misálu ovšem nepřišla znenadání. Cestu k ní připravil pokrok v liturgických studiích, k němuž došlo během uplynulých čtyř století. K revizi Římského misálu po tridentském koncilu nemálo přispělo prostudování starobylých kodexů z Vatikánské knihovny i odjinud, jak to potvrzuje apoštolská konstituce *Quo primum* vydaná naším předchůdcem sv. Piem V. Od té doby však byly nalezeny a vydány ještě starší liturgické prameny a byly důkladně prozkoumány liturgické texty východní církve. A proto si mnozí přáli, aby toto bohatství nauky a projevů zbožnosti nejen nezůstalo v přítmi archivů, ale naopak aby vyneseno na světlo osvětlovalo a sytilo mysl a ducha křesťanů.

Chceme alespoň v hlavních obrysech uvést složení Římského misálu. Upozorňujeme především, že Všeobecné pokyny, které v knize zaujímají místo úvodu, stanoví nové předpisy o slavení eucharistické oběti, ať se to týká konání obřadů, úkonů a služeb jednotlivých účastníků, anebo předmětů a míst nutných ke konání bohoslužby.

Podstatná část obnovy se týká eucharistické modlitby. Pro její první část, totiž prefaci, přejímal sice římský obřad v průběhu staletí různé nové texty, ale její druhá část, zvaná kánon, se během čtvrtého a pátého století ustálila ve formě, která se už dále neměnila; na rozdíl od východních liturgií, kde byly přijaty určité obměny i do anafor. Rozhodli jsme tedy, aby byla eucharistická modlitba obohacena značným počtem prefací převzatých ze starší tradice římské církve i nyní nově složených, jimiž se jasněji osvětlují určité aspekty tajemství spásy a poskytují se četnější a bohatší motivy díkůčinění, a aby k dosavadnímu římskému kánonu byly přidány tři nové. Z pastoračních důvodů a pro usnadnění koncelebrace jsme přikázali, aby slova Páně byla ve všech kánonech stejná. Takže v každé eucharistické modlitbě se budou pronášet takto: nad chlebem: „Vezměte a jezte z toho všichni: Toto je moje tělo, které se za vás vydává.“ a nad kalichem: „Vezměte a pijte z něho všichni: Toto je kalich mé krevi, která se prolévá za vás a za všechny na odpuštění hříchů. Toto je smlouva nová a věčná. To konejte na mou památku.“ Slova „Tajemství víry“, vyčleněná z kontextu slov Krista Pána, pronáší kněz jako uvedení ke společnému zvolání věřících.

V mešním řádu byly zjednodušeny obřady, při svědomitém zachování jejich podstaty.⁸ Vypuštěno bylo to, co bylo během času zdvojeno nebo přidáno ne právě účelně,⁹ zvláště v obřadech přinášení chleba a vína a v obřadech lámání chleba a přijímání.

⁴ II. vat. sněm, Konst. o liturgii *Sacrosanctum Concilium*, č. 21.

⁵ Srv. tamtéž, č. 50.

⁶ Srv. II. vat. sněm, Konst. o liturgii *Sacrosanctum Concilium*, č. 51.

⁷ Srv. tamtéž, č. 58.

⁸ Srv. tamtéž, č. 50.

⁹ Srv. tamtéž, č. 50.

Naopak bylo obnoveno podle starobylé tradice svatých otců něco z toho, co nepřízní doby zaniklo;¹⁰ jako homilie,¹¹ přímluvy neboli modlitba věřících,¹² a také úkon kajícího smíření s Bohem a s bratřími na začátku mše svaté, jemuž se navrátil patřičný význam.

Druhý vatikánský sněm přikázal, aby se během určitého počtu let přečetly lidu nejdůležitější části Písma svatého.¹³ Proto byl celý soubor čtení určených pro neděle rozdělen do tří ročních cyklů a ve sváteční dny se před epištolu a evangelium přidává čtení ze Starého zákona nebo v době velikonoční ze Skutků apoštolů. Tímto způsobem se zřetelněji osvětluje postup tajemství spásy popisovaný zjeveným slovem Božím. Bohatý výběr biblických čtení, který ve svátečních dnech předkládá věřícím nejdůležitější části Písma svatého, je doplňován čtením ostatních částí knih Písma svatého ve všedních dnech.

Všechny tyto úpravy směřují k tomu, aby se vždy více u věřících vzbuzoval hlad po Božím slově,¹⁴ který má pod vedením Ducha svatého povzbuzovat lid nové úmluvy k dosažení dokonalé jednoty církve. Pevně doufáme, že při tomto novém uspořádání kněží i věřící zbožněji připraví svou mysl k večeři Páně a zároveň se budou hlubším rozjímáním Písma svatého den ze dne hojněji sytit slovy Páně. A tak se podle napomenutí II. vatikánského sněmu Písmo svaté stane pro všechny trvalým pramenem duchovního života, základem hlásání křesťanské nauky a jádrem všeho teologického vzdělání.

Při obnově Římského misálu nebyly změněny pouze ony tři části, o nichž jsme se už zmínili, totiž eucharistická modlitba, mešní řád a uspořádání lekcí; byly přezkoumány a značně pozměněny i ostatní části: texty pro liturgické doby, vlastní i společné texty o svatých, mše spojené s určitými obřady a votivní mše. Zvláštní pozornost byla věnována mešním modlitbám (oracím). Nejen že se jejich počet zvýšil, aby pro nové potřeby naší doby byly i nové modlitby, ale také dosavadní modlitby byly nově přepracovány podle starobylých textů. V hlavních liturgických obdobích, totiž v době adventní, vánoční, postní a velikonoční má misál pro každý den vlastní vstupní modlitbu.

Text Římského graduálu zůstal sice nezměněný, alespoň co se týká zpěvu; pro lepší pochopení byl však obnoven responsoriální žalm, který často připomíná sv. Augustin a sv. Lev Veliký, a také antifony vstupní a k přijímání, vhodné pro mše beze zpěvu.

¹⁰ Srv. tamtéž, č. 50.

¹¹ Srv. tamtéž, č. 52.

¹² Srv. tamtéž, č. 53.

¹³ Srv. tamtéž, č. 51.

¹⁴ Srv. Am 8, 11.

Na závěr toho, co jsme dosud vyložili o novém Římském misálu, chtěli bychom zdůraznit toto: Když náš předchůdce sv. Pius V. vyhlásil původní vydání Římského misálu, předložil jej křesťanskému lidu jako nástroj jednoty v liturgii a projev pravé a posvátné bohoslužby v církvi. Podobně i my, i když jsme podle ustanovení II. vatikánského sněmu přijali do nového misálu možnost oprávněné rozmanitosti a přizpůsobení,¹⁵ pevně doufáme, že bude věřícími křesťany přijat jako podpora k osvědčení a utvrzení jednoty všech, poněvadž při jeho používání bude v tolika různých jazycích vystupovat k nebeskému Otci skrze našeho velekněze Ježíše Krista v Duchu svatém jedna a táž společná modlitba všech, vonnější než jakékoli kadidlo.

Co jsme ustanovili touto naší konstitucí, vstoupí v platnost od 30. listopadu tohoto roku, tj. od první neděle adventní.

Chceme, aby tato naše ustanovení a nařízení byla a zůstala nyní i v budoucnu pevná a účinná, a aby jim, pokud to přichází v úvahu, nestály v cestě apoštolské konstituce a nařízení vydané našimi předchůdci, ani jiné předpisy, třeba i hodné zvláštní zmínky.

Dáno v Římě u Svatého Petra dne 3. dubna 1969, na Zelený čtvrtek, v šestém roce našeho pontifikátu.

PAPEŽ PAVEL VI.

¹⁵ Srv. II. vat. sněm, Konst. o liturgii *Sacrosanctum Concilium*, č. 38-40.